Listy Józefa I. Kraszewskiego
do Władysława
Mickiewicza

T. 2: 1870-1884

REDAKCYA
PISMA PERJODYCZNEGO:
TYDZIEŃ.
Drezno,
Seidnitzerstrasse 1. part.

Drezno, dnia 2. Mca Stycznia 1870

Je ferai mon possible pour
vous donner de l'argent avant
le 15. malgré mes affaires
assez embarrassées à cause
de fin d'année.
J'ai reçu la facture.
Envoyé à Lissner les livres
excepté le Rocznik 1869, dont
pas un exemplaire ne se trouve
dans les livres Dobrowolski -
L'exemplaire unique 4: de Konrad
Wallenrod était dans un état
piteux. mais je l'ai envoyé
tel quel à Lissner. Fort Sale-
Cher M. Wladislas aidez moi
quelquefois ~~en~~ me donnant
des nouvelles de Paris pour
le Tydzień.
Je vous enverrai quelques exemplai-
res pour être distribués à
Paris et en France... en com-
ptant ~~comme~~ aux autres librai-
res. 20% pour les frais donc
le prix pour la France vous
le ferez vous même - Il me
semble que 20 fr. suffiraient.
Vous aurez la bonté de demander
le surplus à M. Ruli de Kronen-
berg et d'inscrire ceci à mon
compte - Votre dévoué
JIKraszewski

Dobrowolski est malade

REDAKCYA PISMA PERJODYCZNEGO: TYDZIEŃ. Drezno, Seidnitzerstrasse 1. part.

Drezno, dnia 20 Stycznia 1870

Szanowny panie!

Natychmiast miałem pisać ażeby spytać co mam robić. Xięgarnia w Dreźnie Gruyer & Dittel chce mieć nasze wydania, a co najmniej muszę im dać przy kredycie zwykłym 25% wysyłka, korespondencja. Wszak, rachunki, nie dozwolą mi darmo tej komissyi — bo i mam po cóż. W. Türck z w Dreźnie chciał wziąć Księgarnię, ale mu najmniej 25% — nie dałem, bo nie mogę. Zdecydujcie się przysłać jak chcecie. Ja się wszystko mogę do odpowiedzi. Z 25% można przyjąć wyprzedaż niezbędną, to będzie mało, ale wysyłek nie mogę.

Dwa exemplarze Tygodnia idą 1. dla Was 2. dla P. Kronenbergowej. Proszę Was dla pani Kronenberg bodaj na mój koszt regularnie odsyłać — Ja im złe uiszczenie dowodów uprzejmości, że muszę im 10 [illegible] dać Jej darmo — Proszę się o to.

Pozdrowienie

JIK

Daj co do Tygodnia!

Czybyś mi nie mógł nastręczyć księgarni sortymentowej, któraby nowości ale tylko eminentne z literatury, historji i belletrystyki przysyłała mi z ustępstwem procentu jakiego i kwartalnym rachunkiem?? gdybym czego nie wziął, odeślę koszt zwrócę.

J. I. Kraszewski.
Dresden.
Gr. Ziegelstrasse 20 b.

d. 23 Maj. 1870. 4

Upraszam najmocniej pana Dobrodzie-
ja, aby się starał dostać dla
mnie i przysłać mi z którego bądź
z pism illustrowanych paryzkich
Cliché portretu hr. Montalem-
-berta, i to — jeśli można jak
najprędzej — Co będzie kosztować
zwrócę. Nie potrzeba żeby to przeszło
15-18 franków — (Format in 8vo)
Bardzo tylko o to [illegible] proszę

Sługa
JIKraszewski

d. 28 lutego 1871.
Drezno

Możesz sobie [illegible]
[illegible]
[illegible] jak [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] od świata
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 1789 [illegible]
Francja [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] zdrowo, – [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] na 500 [illegible]

Z papierem, odbiciem i składem wszystko od arkusza 16 stron tu
kiedy jak lat przeszło — nie będzie
dam więcej nad 51 franków.
Okładki i zszycie nie będą kosztować
więcej nad 75 fr. — razem cały koszt
na 20 arkuszy liczę — odejmie się
mi przyjdzie 1070 kilka franków.
Z tych połowy na papier musiał-
bym płacić z góry, to jest 500.
Resztę bym należyt na 3 miesiące
dwie raty. Jestem w bardzo cięż-
kim położeniu i stąd interes [illegible],
mój [illegible] mi drukarnia tu [illegible].
dla tego większego kredytu dać nie
mogę. Jeśli się zdecydujecie, ży
mi zaraz przysłać nieco papieru
byśmy tego formatu zamówić —
Tymczasem panu poprzednio polecam.
Jednego numeru zaledwie [illegible]
dobro. Ściskam dłoń waszą

JIKraszewski

Dresden
VB. Pillnitzerstrasse 33. I.

J. I. Kraszewski
[illegible]

6

Szanowny panie!

Rozmaite tu u nas wieści chodziły
o Waszych losach i bardzo mi ciężko
jest że tylko na tem się skończyło
jak wszystkim dziś po Fran-
cji spodziewać się można. Przy-
znaję się Wam że wypadki te
okrutnie mnie co do tego kraju
rozczarowały. Nigdy nie miałem
dla niej zbytniej sympatji, — ale
dziś — prawie odrazę... Ta wojna
odjęła resztę uroku Francji — może
że się ona poruszać, dźwignąć, ale
— te upadki... gorsze niż materjal-
ne, upadek ducha, sił, wykształ-
cenia... Runęło wszystko — zo-
stała tylko — <u>blaga</u>. —
W paczce zamieszczonej przez
Jozię [illegible] [illegible] przesyłam
drogą dzisiejszą.

Kuzyn mojej żony Kapitan
Zuanow Woronicz (który ma
się zajmować Jenerał Wysztowo-
nowskiej) przybył u mnie niemo-
ły i przed rewolucją Komuny
dostał się napowrót do Francji
Wiem że był przy zdobyciu Père
la Chaise — gdy zginie się dowie-
dzieć mogli co się z nim stało,
bo nie napisał do mnie ani
słowa. Radbym wiedzieć tylko
czy żyje — bo i — osobliwsze to
milczenie.. po kilku miesiącach
pobytu u mnie..

Bardzo bym rad co wiedzieć
o Bronisławce.

Ja się nigdzie nie wynoszę...
siedzę i pozostaję w Dreźnie, tylko
drukarnię sprzedałem.

Panu życzliwy sługa

JIKraszewski

18go Sierp 1871.

J. I. KRASZEWSKI

d. 29 Stycz. 1872 7

Szanowny panie.

Wiem o co chodzi, bo i o tej Ko-
respondencji i o poszukiwaniu [illegible]
wiem od Odyńca, nie mam jednak
żadnego na teraz skarbu w tej
mierze i choćby był, trudno
dziś aby się dowiedzieć — nie
mogę za skutek zaręczyć. Wiem
że familia Goethego niechęt-
na i spadek po wielkim poe-
cie niedostępny. Będąc przed
paru laty w Weimarze nie mogłem
się dobić aby dom po Goethem
zobaczyć, tak strzegą pilnie za-
mykając przed ludźmi.
Jednakże będę pisał i starał się.
Czyby Odyniec nie miał jakich
dawnych skarbów? adresu
jego nie znam, ale do Redakcji

Kroniki Rodzinnej można
pisać.
Mówiono że u nas o tem że
nie przyjeżdżali Gorczyńscy –
kiedy do Galicji – a nie słuszniej
od gdyby powoli z Francji
wiele nalegli niedobitkami
wyczerpanych. Wiemy tamecz
robić, gdy wzajemne uznanie
i sympatie zagasły – Dziś
nas przejmujemy zmianą, a
jedna z najwłaściwszych tem
ognisk moralny Francji była
dobytkiem i widoczny – bijące
że dziś partia klerykalna
nawet podwoli [illegible] i [illegible]
za swobodą nauczania przeciw
przymusowi szkolnemu – ostatecznie zaszczepionym w Francji.

c'est le commencement de la fin.
Niemiec byłby dawno Węgry, bar-
dzo Węgry — ale trzeba by im
dać siły i... reform-
my radykalnej wychowania..
i nauce by protestantowi myśla.
Remarquez bien que tous les
pays ou le catholicisme a été
religion dominante et ou l'édu-
cation a été confiée aux prê-
-tres s'en vont en anarchie
et périssent. — Tendencje tak
zawodzi... by miały orle
anarchiści, rewolucjoniści, bo-
napartyści, republikanie i tak
dalej. Je n'y vois pas de remè-
de pour que cela finisse,
tant que le pays restera ce qu'il
est.
Ściskam Wasze ręce i polecam
się pamięci
Wasz życzliwy

HSienkiewicz

[illegible]

9

J. I. Kraszewski.

d. 22 Maja 1872 Drezno

Szanowny panie

Przebaczcie mi że [illegible] dotąd nie odpowiadałem, od kilkunastu dni jestem chory i nie mogę ani pojść dostać ze [illegible] ani wypakować, a nie mam z kim posłać. — Trochę mi znacznie lepiej, może za dni kilka [illegible] pokażę, razem i dla [illegible]wa.

Dziękuję za Tom [illegible], który [illegible] dziś [illegible] i [illegible] oddałem — [illegible] był [illegible] — wyprawię —

Jest u mnie kilka egzemplarzy [illegible] Dziennika Czeskiego (St. [illegible]) [illegible] przyszli [illegible] [illegible] — [illegible] Księgarz Maier [illegible] do [illegible].

Pani Zaleskiej dawno nie widziałem a o żadnych [illegible] ani nic, ani [illegible]

Szczerze życzliwy

J. I. Kraszewski

J. I. Kraszewski

d. 15 Czerwca 1872

DW

M

Szanowny panie!

Będąc ciągle chory, z wielką biedą dopiero teraz, nie mając ani pomocnika ani sługi, wykończyłem książki pańskie i moje własne i przesyłam je dziś Nowoleckiemu. Rejestr ich spisany jak umiałem przesyłam.

Być może iż się jeszcze gdzie jaki Tom zawieruszył, ale nie podobieństwem jest mi wyszukać. Zdaje się jednak że nie mam więcej.

Do rachunku należy co wypłaciłem w Pradze za Naučny Slovar. Którego mam jeszcze kilkanaście zeszytów i te na ręce Wrocławskiego w tych dniach odeślę. Oprócz tego mam za tydzień należności. w tej chwili wszystkie obrachunki moje i w Lipcu dopiero mieć mogę rachunek, ale pan go może ściągać ze swej strony.

Będę zmuszony jechać do Carlsbad, bo od 4 tygodni bardzo mi się zdrowie popsuło.

Z prawdziwym szacunkiem
sługa życzliwy

JIKraszewski

27 listopada 1872
Drezno

W czasie mojej nieobecności w Dreźnie przeniesiono moje książki i papiery z jednego piętra na drugie, nie ład mam z tego powodu i nie wyszukam książki [illegible] odszukać, tak że przy najlepszej chęci skorzystania [illegible], nie mogłem dotąd wyszukać Słownika cerkiewnego, ani na [illegible] zamiennego, ani [illegible]. Proszę o trochę cierpliwości, a wszystko wynajdę, bo do N. Roku spodziewam się moje papiery przyprowadzić do porządku. Dziś wszystko w nieładzie, a ja ciągle niezdrów i zielony do pomocy nie mam. Słownika coś sporo u mnie było, ale go nie mogę znaleźć. Tych dni poszukam. Zdaje mi się też w tak[illegible]. [illegible] o tych dniach, różnie wy[illegible] się, ale ja nam nie przeszłość ... O jakim pamiętniku o Legionie w roku 1848 r. Józio mógł mówić, nie mam wyobrażenia, bo jakem ani podobnego Słownika, ani pamiętnika takiego nigdy nie spotkałem.

Drukowany pamiętnik musi być wam znany, a wasze listy z tego wypisane. Zdaje mi się że albo Jerzio to gdzieś widział nie u mnie i nie w tych kołach w jakich się ja obracam, albo to coś jest o czem ja zupełnie nie wiem. Gdyby nauczycielka jakaś potrzebowała jaka była do tego, najchętniej bym się stał w takim usłudze wam — ale rzeczywiście nie wiem co to jest.
Mimo, że ta obfitszego nad tem kłócie macie, nie możecie się ani gdzie spodziewać. Niech Jerzio da bliższą wiadomość gdzie i kiedy to widział i co sprowadziłoby się stało.

Z prawdziwym szacunkiem
Najżyczliwszy

JIKraszewski

Szanowny Panie
Władysławie!

Nigdy bym nie śmiał obarczać
Go prośbą moją, gdyby mnie nie
przysłał Bronisław Zaleski, od którego
list dziś pewnie lub jutro
odbierze.
Odwołuję się do Jego łaski i na Jego
przyjacielstwo liczę – że nie dla
mnie, ale dla Niego to uczyni
i nie odmówi mi swej pomocy.

Potrzebuję bardzo ładnie, po-
prawnie i <u>bardzo prędko</u> wydać
broszurę po francusku o Kon-
gresie Sztokholmskim.
Mojej francuszczyzny nie zaręczę,
nie jestem pewny, musi ktoś
czuwać przeto o tekście <u>langage
du français</u>. i o wielkiej popraw-
ności w nazwiskach osób i ter-
minach naukowych.
Broszura ma wyjść in 8. na
bardzo ładnym papierze (grandes
marges) tylko 300 exemplarzy.
a tak prędko, jak tylko moż-
na – jeśli można to w dni
kilka. Zdaje mi się że u Claye
najpiękniej ją wykonają.
Bronisław za mnie zapłaci
do 1. Listopada cały rachunek.

Jeżeli pozwolicie rękopism
gotowy zaraz wyślę. O pośpiech
na którym mi wiele zależy,
najmocniej tym razem proszę.
Kopista naturalnie o ile się
da dadzą zmniejszyć - bądź wolę
cen.
Wszystkie 300 exemplarzy pod
grade [illegible] odeślecie do
mnie, bo księgarni w handlu
nie będzie.
Czekam Waszego zezwolenia -
postąpicie jak zechcecie.
Jeśli mogę Was prosić - proszę
pełen szacunku
Najszczerszy
JIKraszewski

Drezno
Nordstrasse 27
d. 2 Września 1874

rie ſ
ij ſ.
ij
Aij

mas
do
dlen

ia -

mos/ij

13

1. 7. [illegible] 1874
Drezno
27 Novembre

Nieskończenie wdzięczen jestem Panu Dobrodziejowi że Drukarnia chce podjąć się mojej broszury. Nie jest ona polityczną wcale i nie będzie w handlu, więc zdaje mi się że i timbre niepotrzebny, ale — jeśli prawo tego chce — niech zostanie jak było.

Broszura w 300 exemplarzach tylko rozdarowaną będzie i te wszystkie do mnie proszę przysłać, oprócz kilku dla was, Bronisława i t. p. Jeden dla Quatrefages (Jardin des plantes) — Reszta do Drezna pójdzie cała.

Chciałbym ją mieć jak najspieszniej, więc jeśli les noms propres et les expressions scientifiques peuvent être correctement reproduites à Paris, je ne vois pas pourquoi je retarderais la publication en me faisant envoyer les épreuves — agissez comme vous le trouverez bon.

L'édition sur papier satiné doit être très soignée et propre. Je la voudrais jolie. Elle est destinée pour la Suède principalement –
Je vous envoie le manuscrit par poste aujourd'hui, et je vous supplie de laver le français; car il y a des fautes de français à foison. Du moins je le crains fort.
S'il y avait des doutes quant aux noms et aux termes techniques – alors seulement envoyez, s'il vous plaît, les épreuves.
Je vous serai très reconnaissant si cela ne tarde pas, car autrement l'effet serait manqué.

Votre très reconnaissant
et dévoué

J Wenzel ...

14 Wrześ. 1874.
Drezno
27 Nordstr.

Serdecznie dziękuję za rady i trudy – zgadzam się na wszystko – Lepiej kilka dni spóźnić, niż omyłki które mogą się znaleźć, zostawić. Zgadzam się i na to, abyście [illegible] zostawili 30 exemplarzy na wypadek sprzedaży. Cenę oznaczycie sami. Jeśli chcecie, napiszcie na okładce Litwinie do Luxembourgu.

Spieszę z tą odpowiedzią, aby w czas przyszła. Ośmiu arkuszy nie spodziewałem się, ale mała o gorzej, cena i to gorzej. – Im prędzej to będzie tem lepiej.

Rozporządzajcie więc – jak chcecie i wiecie – Na korektę czekam i natychmiast ją zwrócę. Jeszcze raz serdeczne i najczulsze dzięki.

obowiązany sługa

JIKraszewski

Ucieszyłbym się spotkaniem w tym względzie – przyjazdem.

O papier satiné i okładkę z grubego papieru szarego – proszę. Nie będzie to nowe wydanie.

23 lutego 1874

Szanowni Przyjaciele!

Zostawcie u siebie ile sądzicie potrzebnemi exemplarzy np. 30. a jeśli to wam zbyt nie przyczyni kłopotu — rozeszlijcie tylko na pocztę. Koszta wszystkie [illegible] Tow. zapłaci —

1. Belgique. Dupont Directeur du Museum Roy. d'histo naturelle Bruxelles
2. d°. Hagemans. président de l'acad. d'archéologie —
3. France — Berthelot membre de l'Institut
4. ——— Bertrand Al. Direct. du musée de S. Germain en Laye.
5. ——— Cazalis de Fondouce Montpellier
6. ——— Chantre Ernest. musée de Lyon
7. ——— Oppert Jul. Collège de France.
8. ——— Quatrefages du Jardin des Plantes.
9. ——— Comte Gaston de Saporta. Aix
10. ——— Soldi, Sculpteur (Grand prix de Rome) Paris

a jeśli można.

11. Londres. John Evans Esqu. Président de la Société géologique.
12. d°. — A. W. Franks. Musée britannique
13. d°. Henry Howorth. Manchester?
14. Italie. Bologne. prof. J. Capellini.
15. Parme. ~~prof~~ L. Pigorini directeur du Musée.

Ponieważ ma być 300 –
zostaje w księgarni — — 30
Korzysta — — — 15.
Pięć dla was i dla Broni . 5
Sława – wam tyż – a Bro — 50
nisławowi dwa . . .
Pozostaje więc 250 mnie
przyszlijcie na mój koszt.
grande vitesse.

Jeszcze raz was za kłopoty prze
praszam i serdecznie dziękuję
ściskając dłoni wasze
wierny sługa
J.I.Kraszewski

Cher Monsieur Vladislas. Madame
de Pavlov, après avoir reçu votre
lettre m'a fait venir pour lui par-
ler, et je Vous dois l'avantage
d'avoir fait sa connaissance.
Elle a été fort touchée de votre
bon souvenir, et avant qu'elle
ne réponde elle même — ce qui
lui est un peu difficile à cause
de ses yeux — elle Vous en remer-
cie beaucoup par moi.

Il n'y a point des lettres — pas
une ligne, huit vers seulement
dans son Album. elle Vous en
enverra la copie, et elle m'a
dit qu'elle tachera de Vous
faire une note sur les relations
et souvenirs de Votre père.
Elle est malgré son age très
animée, très aimable, et elle
garde un souvenir bien vif du
passé. Je suis charmé d'avoir
pu Vous servir.

Mille salutations empressées.

Votre dévoué

J. I. Kraszewski

Ce le 17. 8bre 1874
Dresde

Vichy. Hôtel Dubessay.
(Chambre 22)
d. 9 Czerwca 1875.

Panie Wł. Dyzmie dobrodzieju..

Jeżeli masz exemplarze broszury mojej francuskiej o Kongresie, ze dwa, bądź tak łaskaw pożycz mi je, a ja z Paryża przyślę ile zechcesz i koszta w przesyłce zwrócę.
Przepraszam najmocniej za moje natręctwo.
Osób zaczyna codzień więcej przybywać, ale pobyt przez to przyjemniejszym się nie staje!! Radbym uciekł jak najprędzej!!
Przyjm wyrazy najszczerszego szacunku i przyjaźni
od życzliwego sługi
JMieroszewski

d. 18 maja 1876.
Drezno.

Szanowny panie Władysławie.

Spełniam Twój rozkaz jak umiem i mogę. O pozostałych krewnych ś.p. Hoffmanowej Tańskiej dowiem się i doniosę, ale jeśli byś wprost się chciał do nich udać, najlepiej przez Księgarnię Gebethnera i Wolffa w Warszawie, bo oni wraz ze Spółką Księgarzy nabyli prawo wydania dzieł, zatem z tą familiją traktowali i wiedzą o niej.

Toż samo Komedia Wacła Stanisławskiego u nich jest w Komitecie, więc mają z nim stosunki, ja zaś żadnych od dawna, bo nawet, jakoś po wydrukowaniu rozeszliśmy się bardzo zimno z obu stron..

Tak więc w obu tych sprawach Gebethner dałby wam najpewniej wskazówki - ale tym czasem ja dziś posłałem do p.ni Hoffmanowej czy ona nie ma adresów familii i jeśli go dostanę przyślę.

Serdeczne pozdrowienie
pełen szacunku
sługa wierny
JIKraszewski

D. 25 Marca 1877.
Drezno

Szanowny panie Władysławie Dobrodzieju

Odebrałem Waszą ciekawą i najmilszą pracę o Legii 1848 r. za którą serdecznie dziękuję. — Kiedyś już pisałem o niej umieściwszy wiadomości w Dzienniku Poznańskim, innego miejsca nie mam, bo w Dzienniku w Warszawie wychodzącym, niepozwolą mówić o niej. Chwila ta życia ś.p. Adama dopiero teraz i dla nas rozjaśnia — znakomitą, tak dla historyi ważną, jak niemniej dla biografii ojca Waszego — Myślę że go wydacie później po

po polsku — Życzę Wam świąt dobrych
ja cały ten rok choruję i z domu prawie
nie wychodzę — ściskam dłoni Wasze
i pozdrawiam serdecznie
Sługa Wasz wierny

JIKraszewski

d. 26 kwietnia 1877
Drezno
27 Nordstr.

Szanowny panie
Władysławie [illegible].

Jeśli się co zostało po Kanarzewo
kim ocymi, dowiem się chyba
od Bauwowskiego, który u mnie
ma być na Zielone Święta — i
doniosę. Innej drogi nie mam
dowiedzenia. Jeśli Ba
aby się dowiedzieć. Jeśli Ba
nowe słów ma do korespondencji
być może iż ja wam takie
przyślę, (BB — jeśli go to nie
będzie kosztowało, bo słaby jest
nad wszelkie pojęcie) —
Dla czego, choćby tomików nie
nie odpowiecie Chałowi w Źródłach
nie rozumiałem?? Choć nie
nim czy warto się wdawać
w tę polemikę, ale jemu
omyłki i oszukaństwa trzeba
by sprostować. Ja z zasady
nie chcę polemizować z nim,
nie mam na to czasu — a podnoszenie kwestyi uważam za
niewłaściwe, bo on sobie tego
życzy, aby o nim pisano a

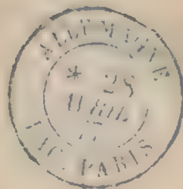
ignorowanie lepiej skutkuje
Czasu — przegląda polskie i nowy
kiego, nawet nie czytam w-
szystkie.
O [illegible] pamięć
tak, a co mi donieśli
i jeśli mi udam, postaram
o odpis.
Ściskam serdecznie dłoń
waszą, życzliwy sługa
i przyjaciel
JIKraszewski

[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]

Monsieur

Ladislas

Mickiewicz

Paris

16 Rue de Tournon 16

Librairie du Luxembourg

Frei

d. 27 Listop. 1878
Drezno

Szanowny panie Władysławie.

Od kilku tygodni nie wychodzę z domu, ale znajdę kogoś co interes Wasz, spodziewam się załatwi. Zrobię co tylko można i pospieszę o ile się da.
Jednakże dziś ulubionego zastrzeżenia na Saksonię szczeliny mające flekowe na monarchję całą niemiecką — nie byłoby pokładu.
Czy nie macie dokładniejszej daty miejsca i dnia 1868. r. kiedy zastrzeżenie zrobione?
Polecę zaraz poszukiwanie.
Mierosławskiemu pokój w grobie, którego on nie miał na ziemi. Nieboszczyk był niezaprzecznie bardzo zdolny, a szczególniej jako profesor byłby mógł być nadzwyczajnie użytecznym, miał dar żywego słowa, i lepiej mówił niż pisał

Wszystko to naszych czasów
wybitna i pamiętna. Dziś
podsuwają mu argumenty
dziennikarze niemieccy, do
być ... długie.

Powtarzam się z staraniem
Zrobię — ściskam serdecznie
dłoń Wasza,

przyjaciel i sługa

JIKraszewski

Monsieur

Ladislas

Mickiewicz

Frei

Paris.

16. Rue de Tournon 16

Librairie du Luxembourg.

54

d. 8 Listop. 1879
Drezno
villa Nordstern

3

Kochany panie Władysławie

Pisał do mnie Armand Lévy, o przyśpieszenie budowy pomnika Ojca Kochanego w Krakowie. Sprawą tą w czasie obchodu Krakowskiego [illegible] podnieść [illegible] i przytrzymywany [illegible] sam 3.000 franków do składki (z wystawy drezdeńskiej) odpisałem Mu do Rzymu, aby to co może zebrać na ten cel (jako przykład) na moje ręce przesyłał. Nie mam odpowiedzi.

Idzie mi tylko o to, abym mógł, nie dotykając pieniędzy w ręku, nie dopuścić postawienia czegoś nieodpowiedniego pod względem artystycznym, — znaczenia Adama, jego wielkości, i wymagań dobrego smaku.

Lévy mi nic nie odpisał. Postąpicie jak uznacie właściwem. Komitet do którego weszli przeze mnie wskazani — już się stworzył, ale o projekcie pomnika trzeba pilnować. Chciałbym aby go powierzono Brodzkiemu i żeby był z bronzu.

Serdeczne pozdrowienie
przyjaciel i sługa
JIKraszewski

d. 10 Grudnia 1879
Drezno
Nordstrasse 31.

Szanowny panie Władysławie! Na list Wasz wczoraj odebrany śpieszę Wam odpowiedzieć że na całą treść jego się zgadzam. Kwestyja przeniesienia zwłok która jest na dalszym planie, zaledwie ją poruszono, a w Krakowie, o ile go znam, będzie ona jeszcze wiele faz przechodzić, nim do jakiegoś przyjdzie postanowienia. Głównym motorem w tej sprawie jest młodzież uniwersytecka, ale ostatecznie stanowić będą — ultramontańscy przewódzcy i duchowieństwo. Na Wawelu, gdzieby przyszło złożyć s.p. Ojca Waszego — nie dadzą miejsca, i już przygotowano Kryptę na Skałce gdzie są zwłoki Długosza i gdzie chcą wszystkich literatów, poetów, itd. osobno oddzielić, aby się nie bratali z królami i hetmanami, choć nie jeden z nich, jak Wasz Ojciec narodowi hetmanił.

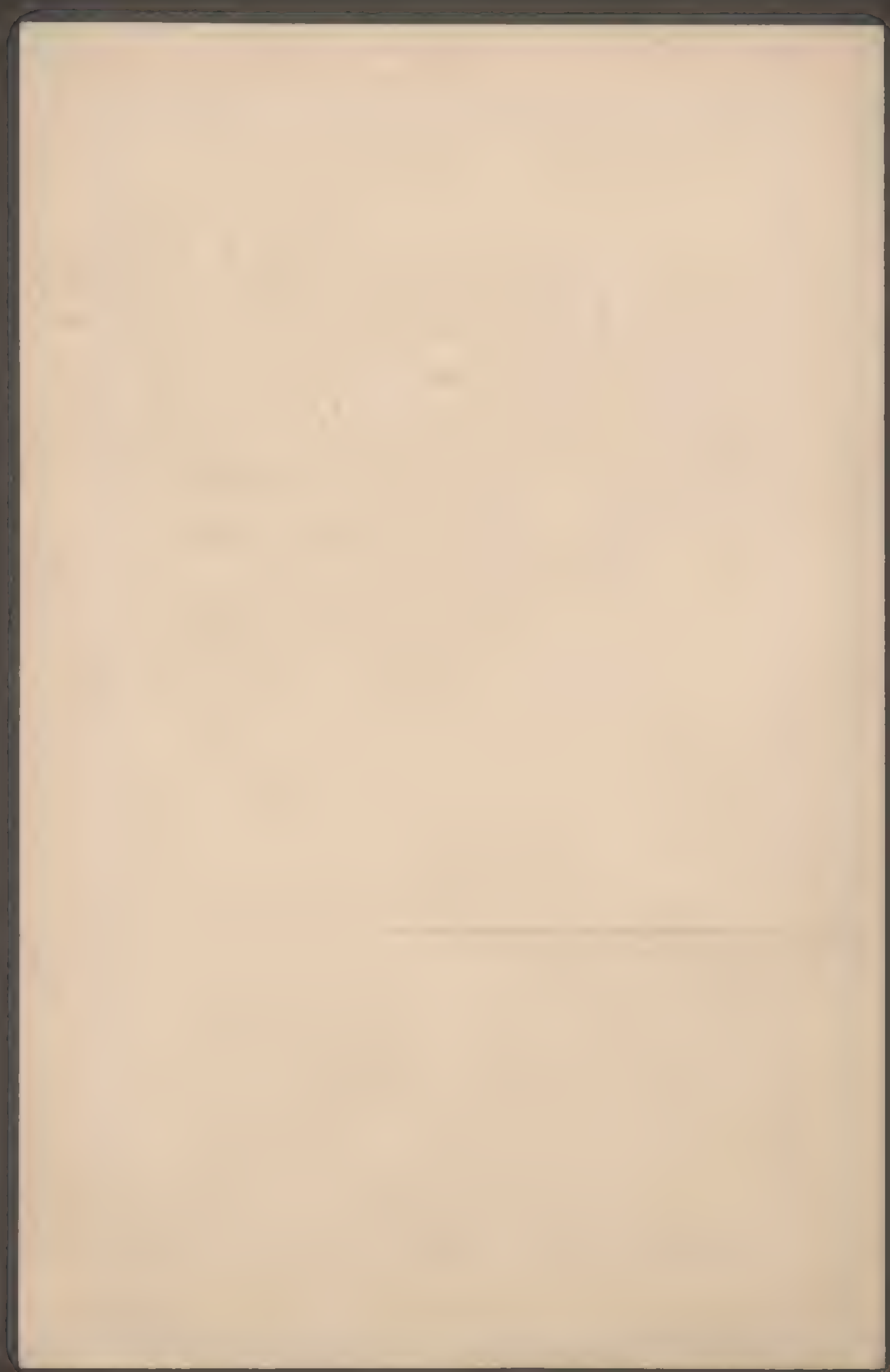
Ja się w tej sprawie do niczego nie mieszam — ale gdzie tylko potrzeba głos zabrać, to zabiorę. W tych dniach do Tygodn. illustr. tę protestacyję

przeciw głupiej myśli aby Konieczne
pomnik ze swego materjału u
siebie robić. Nie inny musi
być jak bronzowy i artystycznie
piękny — to pierwsze warunki, a
taki patrjotyzm ciasny i głupi
co rzecz potrzebna dla przeszłości
iż my sobie stawiamy we wszyst-
kiem — musi pójść precz —

Portret ojca waszego pana Olszewskiego
oprawnejcie — bardzo pięknie rozgłoście
że go dajecie, ale się wstrzymajcie
z posyłką, bo jakie Muzeum nie
urządzacie dotąd, będzie leżeć
niewiadomo gdzie — w razie
gdybyście posyłać chcieli, adre-
sujcie do Prezydenta miasta
Dr. Zyblikiewicza — dla Muzeum
Narodowego.

Ja jeszcze dotąd strasznych wzru-
szeń, znużenia, kłopotów i wszystkich
następstw wielce różnych — jubileu-
szu niemogę wydychać — i jestem
chory. Dla was widzianie tylko
tej strony jasnej, mnie dolegają
ciemne — a tych jest nie mało.

Serdecznie pozdrawiam Was
jestem Szczerym
sługa i przyjaciel
JIKraszewski

Hyères. (Var) Villa St. Charles.

d. 25 Lutego 188[illegible].

[illegible]

CARTE POSTALE

Ce côté est réservé exclusivement à l'adresse

M Ladislas Mickiewicz

Librairie du Luxembourg

à Paris.

Hyères (Var)
d. 6 kwietnia 1881.

Serdeczne dzięki zasyłam
Panu Władysławowi [illegible]
za pamięć o mnie. Bardzo
szczerze zapewne jako mnie
dojdzie i z życzeniem [illegible]
czytać je będę.

Zdaje mi się że mimo zdania
Lorda [illegible], starym
jestem i klimat nic nie poradzi.
Mamy tu ciepło, [illegible]
pytam więcej, a pamiętam
kiedy mój [illegible]
[illegible] w Dreźnie. Po
[illegible] mnie [illegible] coś do
tego zrobić, ale [illegible]
[illegible] i [illegible]
Z [illegible], życzę [illegible]
[illegible] odpowiednie [illegible]
Co robić!

Serdecznie ściskam dłoń
waszą
przyjaciel i sługa
J. I. Kraszewski

[illegible] 18[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

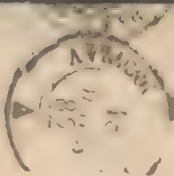
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Na pomnik [illegible]
[illegible] – ale – Komitet nie po-
[illegible] myśli – raz [illegible]
ta wielka ilość [illegible]
[illegible] dzieciom – [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 1883.
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] 188[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] 1883
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 1888.
[illegible]

[illegible] – W mojej
[illegible] która [illegible]
[illegible] dzie [illegible]
dotąd [illegible] życie
[illegible] jest [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] i dzisiaj
[illegible]
[illegible] de Noailles [illegible]
[illegible]
[illegible] dla [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] jest
[illegible]
[illegible]
[illegible] drogim
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] dla [illegible]
[illegible] dla [illegible]
[illegible]
[illegible] 20–30 franków [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] 1884.

[illegible]

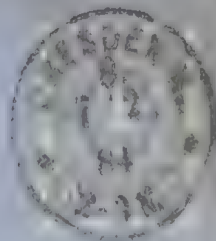
[illegible]

[illegible]

[illegible] jak
[illegible] najlepiej w wiecie, ile
[illegible] jest z zatrzymaniem
[illegible] nowego pisma
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] notaire, mais [illegible] leur donner
[illegible]
une forme convenable [illegible]
[illegible] peus plus de force
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 1839
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible] zawsze [illegible]
[illegible] po [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] na [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

d. 19 Lutego 1884.
Drezno 31 Nordstr.

Kochany panie Władysławie [illegible] [illegible] właśnie od gdy [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] Michelet [illegible]

[illegible]

[illegible]

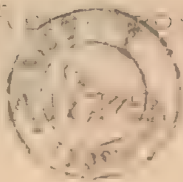
10 Maja 1884 Drezno

Mój łaskawy panie! [illegible] Su,
jakie posiadacie u Szczepkowskiego,
gdyby Pan tak dobry i przysłał mi
wydaną przez Guy de Maupassant.
Korespondencyę <u>Flauberta z G. Sand</u>;
[illegible] [illegible] — jeśli jest
[illegible] [illegible] [illegible] co [illegible]

Wasz wdzięczny sługa

J.I. Kraszewski
31 [illegible]

DEUTSCHE REICHSPOST.

POSTKARTE.

An
Monsieur

Louis Michaelides

in Paris

7. Rue Guénegaud 7

12 83

d. 29 Marca 1884

[illegible] 31/[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] z Flauberta i inne
nowele o których wspominałem. [illegible]
mi je [illegible].
[illegible] [illegible] nie mam [illegible]
[illegible] do odpowiadania
[illegible] [illegible]
[illegible] o sprawie – [illegible]
[illegible] o tem nie nie-
[illegible]. Ja o [illegible] kiedy
wiem. [illegible] nie [illegible] [illegible]
i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] i [illegible].
Przypuszczam że do listu dołączę
[illegible] D[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] do [illegible] [illegible] od-
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] i [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] D[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Paris

64

[illegible] d'[illegible] 1881
Magdebourg.

Ladislas.
Monsieur [illegible]
[illegible] Jude — quand
j'étais [illegible] un certain
[illegible] éditeur de Paris, [illegible]
[illegible] [illegible] s'est [illegible]
[illegible] adressé à moi pour obtenir
[illegible] [illegible] pour une traduc-
tion [illegible] [illegible]
[illegible] française [illegible] [illegible]
[illegible] a figuré depuis dans
mon projet.
Comme les journaux allemands
[illegible] déjà donné des ex-
[illegible] exprès pour me
[illegible] une
[illegible] et qui ont jeté une
[illegible] toutefois [illegible]
[illegible] et par [illegible]
[illegible] j'ai donné [illegible] volon-
tiers l'autorisation et il m'a
fait savoir que vous devriez
entreprendre la traduction
je tiens d'autant plus [illegible]

[illegible] cette publication que les
extraits choisis faits à mon
[illegible] [illegible] est que
pour tout homme intelligent
et impartial, la lecture du
livre sera ma justification.
On a longue[ment] choisi dena-
ture — Rien de plus facile
que de condamner un homme
avec des extraits fait exprès
dans ce but.
Un autre editeur m'a après
demandé la même autorisa-
tion a [illegible] [illegible], j'ai
répondu que je ne pouvais
plus en disposer.

[illegible] temps.

Je voudrais donc savoir, —
si vous avez déjà commencé
a traduire et quand l'ou-
vrage paraitra alors

on verra quelle idée fausse
on s'est fait sur mes opi-
nions et si [illegible] ayez la bonté
de m'écrire deux mots.
(J'écris en français car la
correspondance en tout cas
doit être controlée, et je
veux qu'elle puisse l'être.)
Je ne Vous ai pas écrit avant,
pensant que Vous étiez à Var-
sovie pour l'affaire du Mo-
nument et de la translation
des restes de Votre père
à Cracovie. [illegible] Dieu qu'ils
sont longs à décider quelque
chose. Je Vous serre la
main et me recommande à
Votre bonne amitié.
Votre dévoué
[illegible signature]

Autant que possible, écrivez
[illegible] et
très exactement. C'est ma
seule condition [illegible]

C. le 9 juillet 1864

Magdebourg

Cher Monsieur Leiste[illegible]

Je viens de recevoir votre lettre et je tâcherai de mettre dans ma correspondance cette question de la [illegible] [illegible] [illegible], que je [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], a ce qu'il paraît. Il n'y a pas de moyen plus efficace pour ne rien faire, que d'instituer une commission ou un Comité – alors c'est fini –

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de la [illegible] de l'[illegible] ou de [illegible]

[illegible]

[illegible] Vielzewicz

Ce le 5 Septembre 84.

Magdebourg.

Cher Monsieur [illegible] J'ai
appris [illegible] [illegible] [illegible] lisant
que votre femme et votre famille
était à Varsovie et à la campagne.
[illegible] [illegible] plaisir, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] il est [illegible] très sympathi-
que. Merci pour votre bonne
lettre. Je suis vraiment dans une
position embarrassante, mais il
paraît qu'il suffira d'une attesta-
tion d'un traducteur juré que les
ouvrages ne contiennent rien de poli-
tique et rien d'actualité. [illegible]
[illegible] envois, renvois, comme
[illegible] sont assez onéreuses,
[illegible] [illegible] se faire à tout, quand
il y a force majeure.
Se décider à écrire en français et
le faire traduire après me serait
difficile. Je n'ai pas de confiance
dans mon français qui demanderait
à être remanié, lavé, corrigé.
Il fut un temps où je l'écrivais
[illegible]
[illegible]

je sens que mon polonais serve
à travers cette enveloppe.
Croyez-vous donc qu'on pourrait
utiliser le manuscrit français
et le vendre ? [illegible]
[illegible] en doute, je me déciderai
peut-être à faire un essai, car
malgré — que la plaie n'est pas
mortelle — comme vous dites, elle
est bien grande et elle se fait
sentir. Mais est-ce le mo-
ment de faire un essai si vite-
[illegible] possiblement quand on le
sent si déprimé et abattu ??
J'y songerai, et en tous cas je
profiterai de votre bienveillante
offre, qui est celle d'un ami.
C'est tentant sous tous les rap-
ports mais si cela n'aboutissait
pas — ce serait peine perdue.
Je vous remercie infiniment
de votre bonne idée et de
votre bienveillance [illegible]

Croyez à mon amitié et à ma reconnaissance. Tout à vous

H. Minkowski

7

[illegible] février 89.

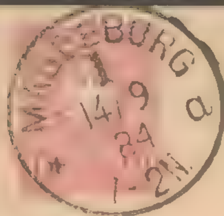
Mon cher ami.

Cent mercis [illegible] deux
mots seulement pour vous re-
mercier. Si cela peut se faire
comme vous le voulez [illegible] combina-
[illegible] le [illegible] quelque chose
de [illegible] et [illegible]
[illegible] pour l'esprit.

Je serai très reconnaissant pour
cette [illegible] et [illegible] l'honneur
pour [illegible] Bien [illegible].

Tout à vous

[illegible]

DEUTSCHE REICHSPOST

POSTKARTE.

An [illegible]

in [illegible]

ce 24 octobre 84.
Magdebourg.

Cher Monsieur [illegible]. Je suis si peu sûr de ma mémoire encore [illegible], que je ne sais pas au juste si j'ai [illegible] à votre [illegible] et j'envoie, en tout cas, ces quelques mots. J'ai encore écrit aux [illegible] au sujet du monument de votre père. [illegible] M. [illegible] il faut être armé d'attente, après [illegible] des déceptions [illegible]. j'ai éprouvé [illegible]. Après 1879 [illegible] qui m'avait [illegible] [illegible] ou me [illegible] à l'oubli et au silence.. par un [illegible] de politique [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] dans les [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dans le [illegible]. On [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Dans ce monde de mouvement
deux éléments sont en présence
qui se combattent .. il y a les
forces qui veulent faire de
la science qui [illegible]
[illegible]
bien, et de se [illegible] tuant ce
qui n'est pas de leur caste.
Voici enfin venir un homme
résolu qui marche en avant
sûr de lui [illegible] je [illegible]
[illegible] est [illegible] l'on [illegible]
avait au moins le [illegible]
[illegible] qui le conduisit!
Courage .. il pourra peut-être
[illegible] .. et faire quelque
chose. La [illegible] d'[illegible]
est avec [illegible]
Vous me parlez des [illegible]
à propos de la [illegible]
j'ai la conviction [illegible]
utile [illegible] moins d'avoir
un [illegible] .. de [illegible], je
ne suis plus de ceux [illegible].

Pisié en peut-on nommer les pièces d'Édition. Les historiens ne confondent pas les peintres du 14 siècle qu'ils nomment ainsi en Italie ?? Trecentisti.

En attendant j'ai envoyé une aquarelle à votre fille — pour prouver que je désire remplir son souhait; plus tard elle en aura une meilleure. Je ne suis pas disposé même pour cela.

Quand votre traduction paraîtra envoyez-moi un exemplaire sous bande. L'Éditeur m'a promis plusieurs .. pour ma famille..

Je lis avec beaucoup d'intérêt vos excellentes lettres du Courrier de Varsovie..

Chodkiewicz a-t-il été au Congrès? je n'entends rien de lui. Décidément Witold et Lisowski ont du bonheur et du savoir faire

Tout à vous

J. Matejko.

le 24. Décembre 84.
[illegible].

Cher Monsieur [illegible] – Merci pour vous être souvenu de moi – Je n'ai pas de [illegible] pour le rompre avec vous, mais je vous envoie mes plus sincères souhaits pour votre prospérité en tout, pour votre famille. Que Dieu vous bénisse et vous aide. La vie est dure pour nous tous, et le temps est venu où il semble méritoire de la rendre pénible et difficile à tout homme qui est né polonais. Il suffit de cette origine pour être proscrit et vilipendié – mais dans le moment il y a du bon. La douleur est comme le "Kartowaniem" – le fer de[illegible] vient de l'acier.

J'ai Kiegstiskens, je l'ai lu et j'ai même écrit sur son étude – elle n'est pas

sans

sans valeur, ni sans savoir faire — et elle est brillamment faite.
On a enfin a Varsovie donné signe de vie pour le monument. Nous verrons. J'ai taché de forcer le comité à se reveiller de cette torpeur honteuse.
J'entends dire que Comidowski prépare un recueil presenté sur votre pièce.
Avez vous lu, l'extrait des memoires de Meissner sur son ... — que j'ai donné il n'y a pas long temps.
Dans un volume d'études de Mehring il y a aussi un article sur — Desprosses.

Je n'ai rien à vous apprendre de nouveau pour moi — c'est toujours le même état d'affaiblissement sénile et maladif. Rien n'y fait.

Je vous souhaite bonnes fêtes et bonne année.. Pour moi voilà 19 mois.. d'épreuve et une troisième année qui commence pour les souvenirs de guerre.. Je vous serre la main bien cordialement mes salutations à toute votre famille. Tout à vous

[illegible]

Correspond. de l'ami de Quinet
[illegible]

Voyez dans votre bibliothèque [illegible]
[illegible] en français « [illegible]
par [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

82

M ...

L. di ...

Mickiewitz

Paris.

7. Rue Guénégaud. 7.

